

Dosarul nr. 2ra-993/22
2-19158714-01-2ra-20072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – V. Holban
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru

DECIZIE

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Parascovia Savin, reprezentată de avocatul Liliana Andriaș,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Parascovia Savin împotriva Societății pe Acțiuni „Floare-Carpet”, intervenient accesoriu Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la încasarea restanței la compensațiile bănești pentru recuperarea pagubei cauzate sănătății în legătură cu pierderea capacității de muncă,

împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de către Societatea pe Acțiuni „Floare-Carpet”, s-a casat hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre,

constată:

La 30 septembrie 2019 Parascovia Savin a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Floare-Carpet”. Ulterior, prin cererile din 21 iulie 2020 și 25 ianuarie 2021 a mărit cuantumul pretențiilor, și anume, a solicitat compensarea pagubei cauzate ca rezultat a pierderii capacității de muncă în urma unei boli profesionale pentru perioada decembrie 2017 – ianuarie 2021.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că a activat în cadrul SA „Floare – Carpet” în perioada anilor 1986-1998, deținând mai multe funcții - controlor, filatoare, operator la aparatul de răsucit.

În rezultatul activității în aceste funcții, s-a înrăutățit starea de sănătate, a fost internată în spital, iar prin concluzia medicului XXXXX din 05 noiembrie 1997, i-a fost stabilită diagnoză - XXXXX gradul II, XXXXX gradul III - boală profesională conform p. 6 și 3.5 a listei de boli profesionale.

Ca bază a diagnozei date, au fost indicați factori nocivi profesionali, cu recomandarea tratamentului prelungit și evidența la XXXXX, cu trimiterea la Comisia medicală de examinare a vitalității pentru aprecierea invalidității profesionale și procentului de reducere a capacității de muncă profesională.

Conform avizului Consiliului de Evaluare Medicală a Vitalității (CEMV) din 17 noiembrie 1998 reclamantei i s-a stabilit gradul III de invaliditate, cu pierderea capacității de muncă profesională de 45 %.

Prin avizul CEMV din 23 noiembrie 1998 i s-a atribuit gradul II de invaliditate, diagnoza fiind indicată XXXXX gradul II, fiind contraindicată activitatea de muncă.

Prin ordinul administrației SA „Floare-Carpet” din 02 februarie 1998 reclamanta a fost eliberată din serviciu în baza art. 38 din Codul muncii ca urmare a incapacității de a activa în funcția ocupată în legătură cu necorespunderea din cauza stării sănătății.

Totodată, i s-a stabilit spre plată o indemnizație bănească în legătură cu pierderea capacității de muncă, care se achita lunar de către SA „Floare-Carpet”.

Potrivit certificatului seria EM nr. 213680, eliberat de Casa Națională de Asigurări Sociale, ca urmare a expertizei medicale din 04 decembrie 2003, i s-a stabilit gradul II de invaliditate cu reducerea vitalității de 60 %, cauza invalidității fiind indicată boală profesională.

Conform certificatului seria EM nr. 129775, eliberat de CNAS în urma reexpertizării din 25 decembrie 2004 reclamantei i s-a acordat gradul II de invaliditate cu reducerea vitalității de 60% pe un termen nelimitat, cauza invalidității fiind boală profesională, activitatea de muncă nefiind recomandată.

În legătură cu acest fapt SA „Floare-Carpet” a calculat și achitat Parascoviei Mișcoi (Savin) compensația lunară a pagubei cauzate sănătății în urma afecțiunii profesionale regulat, sumele impuse spre plată fiind recalulate anual.

Reclamanta a menționat că începând cu sfârșitul anului 2017 SA „Floare-Carpet” a încetat să achite compensația bănească, în mărimea și termenii stabiliți, acumulând pentru perioada decembrie 2017-30 septembrie 2019 o restanță în mărime de 176 000 lei, ceea ce contravine prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 513 din 11 august 1993 privind aprobarea Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizații și instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecțiuni profesionale.

Adresările reclamantei către administrația SA „Floare-Carpet” de a-i fi achitată compensația lunară, necesară pentru tratament, au fost ignorate, motivându-se prin situația de criză financiară.

La data de 23 iulie 2019 Parascovia Savin a depus cererea nr. 157 la SA „Floare-Carpet”, prin care a solicitat achitarea restanței acumulate. Cererea a fost lăsată fără răspuns. Totuși administrația întreprinderii a confirmat mărimea datoriei acumulate la plata compensației lunare.

La 12 septembrie 2019 a fost înregistrată la SA „Floare-Carpet” cererea prealabilă nr. 179, prin care s-a solicitat achitarea compensației bănești în sumă de 176 833, 42 lei formată pentru perioada decembrie 2017- august 2019, care nu a fost soluționată de pârâtă.

Astfel, prin acțiunea depusă în instanță, reclamanta a solicitat încasarea din contul SA „Floare-Carpet” a prejudiciului material cauzat ca urmare a pierderii sănătății la locul de muncă (îndemnizația de dizabilitate) în valoare totală de 342 412, 60 lei pentru perioada 01 decembrie 2017-16 ianuarie 2021, penalitatea de întârziere în mărime de 149 414, 84 lei, prejudiciul moral în cuantum de 100 000 lei și cheltuieli de asistență juridică de 10 000 lei.

Prin încheierea din 21 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Casa Națională de Asigurări Sociale. (f.d. 99, vol. I)

Prin hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Parascovia Savin.

S-a încasat din contul SA „Floare-Carpet” în beneficiul Parascoviei Savin indemnizația de dizabilitate pentru perioada 01 decembrie 2019-10 ianuarie 2021 în mărime de 342 412,60 lei, penalitatea de întârziere pentru perioada 01 decembrie 2019-16 ianuarie 2021 în mărime de 149 414,84 lei, prejudiciul moral de 10 000 lei și cheltuielile de judecată de 10 000 lei.

S-a încasat din contul SA „Floare-Carpet” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1454,82 lei.

În rest cererea de chemare în judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată. (f.d. 160, 170-173, vol. I)

SA „Floare-Carpet”, în termen, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către SA „Floare-Carpet”.

S-a casat integral hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre.

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Parascovia Savin împotriva Societății pe Acțiuni „Floare-Carpet” ca fiind neîntemeiată. (f.d. 27, 28-35, vol. II)

La data de 24 iunie 2022 Parascovia Savin, reprezentată de avocatul Liliana Andriaș, a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 46-55, vol. II)

În motivarea recursului recurenta a invocat că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, deoarece au fost aplicate eronat normele de drept material și procedural. În opinia recurente, instanța de apel neîntemeiat a preluat argumentele SA „Floare-Carpet” în motivarea soluției sale. Recurenta indică că pensia achitată de CNAS nu poate fi dedusă la calcularea cuantumului indemnizației, speței fiind aplicabile prevederile art. 1418 din Codul civil.

Mai mult, instanța de apel nu a luat în considerație faptul că prin răspunsul la cererea prealabilă nr. 94/01 din 02 octombrie 2019 SA „Floare-Carpet” a recunoscut datoria față de Parascovia Savin în mărime de 176 833,42 lei, ceia ce include și suma pensiei.

În conformitate cu articolul 433 lit. a), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu

recurs, dacă cererea dedusă judecării este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Completul constată că, în speță, cererea de recurs este îndreptată împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, aceasta este depusă de către Parascovia Savin, care are calitatea procesuală de reclamantă și este îndreptățită să o conteste, nefiind depusă repetat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 14 aprilie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a fost expediată în adresa avocatului Liliana Andriaș, care reprezintă interesele Parascoviei Savin, la 20 iunie 2022 prin poșta electronică. (f.d. 42, vol. II)

Recursul, declarat la 24 iulie 2022 de către Parascovia Savin, reprezentată de avocatul Liliana Andriaș, este în termen.

La data de 20 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a notificat participanților copia recursului motivat, explicându-le dreptul de a depune referință asupra criticilor formulate în recurs.

La 02 august 2022 SA „Floare-Carpet” a depus referință, invocând că recursul declarat de către Parascovia Savin este neîntemeiat și urmează a fi declarat ca fiind inadmisibil.

Prin încheierea din 24 august 2022 a Curții Supreme de Justiție recursul Parascoviei Savin s-a considerat admisibil pentru examinarea în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă indică că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului

doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probatoriu al cauzei s-a stabilit că în baza ordinului nr. 112-c din 08 august 1986 reclamanta a fost angajată la Combinatul de covoare „Floare”.

Conform concluziei medicului profpatolog din 05 noiembrie 1997 reclamantei i s-a stabilit diagnoza - XXXXX gradul II, XXXXX gradul III conform p. 6 și 3.5 a Listei de boli profesionale. (f.d. 12, vol. I)

În baza ordinului nr. 9-c din 02 februarie 1998 reclamanta a fost concediată în temeiul art. 38 alin. (2) din Codul muncii (în redacția din 25 mai 1973) din motivul incapacității de a activa în funcția ocupată în legătură cu necorespunderea din cauza stării sănătății. (f.d. 8,9, vol. I)

Prin certificatul seria EM nr. 129775 se confirmă gradul pierderii capacității de muncă de 60% de către Parascovia Savin pe un termen nelimitat. (f.d 17, vol. I)

Parascovia Savin în acțiune a afirmat că din momentul stabilirii invalidității în legătură cu pierderea capacității de muncă, a beneficiat de la SA „Floare-Carpet” de compensație pentru incapacitate de muncă. Însă, din anul 2017 SA „Floare-Carpet” a încetat să-i achite compensația. Astfel, în perioada decembrie 2017-30 septembrie 2019 SA „Floare-Carpet” a acumulat o restanță în mărime de 176 000 lei.

La cererea din 23 iulie 2019 și cererea prealabilă din 12 septembrie 2019, depuse de Parascovia Savin, prin răspunsul nr. 94/01 din 02 octombrie 2019 SA „Floare-Carpet” i-a comunicat că are înregistrată o datorie în mărime de 176 833,42 lei, însă din cauza că se află în dificultate financiară nu are posibilitate de a-și onora în termen obligațiunile pecuniare, fiindu-i propus de a procura producția fabricii la un preț preferențial. (f.d. 32-33, vol. I)

Colegiul lărgit reține că la 30 septembrie 2019 Parascovia Savin s-a adresat în instanța de judecată cu cerere, prin care a solicitat încasarea restanței la compensațiile pentru perioada decembrie 2017-30 septembrie 2019 în sumă de 186 343,38 lei, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Ulterior, la 21 iulie 2020 și 25 ianuarie 2021 Parascovia Savin a înaintat cereri cu privire la completarea acțiunii inițiale, prin care a solicitat încasarea restanței la compensația calculată pentru perioada 01 octombrie 2019-01 aprilie 2020 în sumă de 57 059,76 lei și pentru perioada 01 aprilie 2020-10 ianuarie 2021 în sumă de 108 520 lei, în total 342 312,60 lei.

Prin hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Parascovia Savin. S-a încasat din contul SA „Floare-Carpet” în beneficiul Parascoviei Savin indemnizația de dizabilitate pentru perioada 01 decembrie 2019-10 ianuarie 2021 în mărime de 342 412,60 lei, penalitatea de întârziere pentru perioada 01 decembrie 2019-16 ianuarie 2021 în mărime de 149 414,84 lei, prejudiciul moral în cuantum de 10 000 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 10 000 lei. S-a încasat din contul SA „Floare-Carpet” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 14 54,82 lei. În rest cererea de chemare în judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 14 aprilie 2022, a casat hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul

Centru și a adoptat o hotărâre nouă, prin care a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Parascovia Savin împotriva Societății pe Acțiuni „Floare-Carpet”, intervenient accesoriu Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la încasarea restanței la compensațiile bănești pentru recuperarea pagubei cauzate sănătății în legătură cu pierderea capacității de muncă, ca fiind neîntemeiată.

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor judecătorești, Colegiul lărgit constată că instanța de fond greșit a soluționat cauza aplicând prevederile art. 1418 din Codul civil, în condiția când raporturile juridice dintre Savin Parascovia și SA „Floare-Carpet” sunt guvernate de Legea privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu nr. 278 din 11 februarie 1999.

Articolul 1 din Legea nr. 278 din 11 februarie 1999 indică că prezenta lege stabilește modul de recalculare a sumei inițiale, stabilite conform legislației în vigoare, de compensare a pagubei cauzate persoanelor care și-au pierdut capacitatea de muncă în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, precum și persoanelor care au dreptul la recuperarea pagubei în cazul pierderii întreținătorului, ca mecanism permanent de recuperare, în baza salariului mediu lunar pe țară, a pierderilor suportate de acestea.

(2) Prevederile prezentei legi sunt executorii pentru toate întreprinderile, instituțiile, organizațiile și alte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică.

Din sensul art. 1418 din Codul civil rezultă că el este aplicabil raporturilor civile, nu și celor de muncă.

Stabilirea corectă a raporturilor juridice dintre părți era esențială pentru justa soluționare a cauzei.

Instanța de apel, deși corect a stabilit că aplicabilă speței este Legea privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu nr. 278 din 11 februarie 1999, greșit a dedus sumele achitate de către SA „Floare-Carpet” pentru perioada anilor 2003-2017. Instanța de apel eronat a considerat că SA „Floare-Carpet” a achitat în avans Parascoviei Savin compensarea pagubei începând cu anul 2003, ori așa înțelegere între părți nu a avut loc.

În prezenta speță instanța de apel urma să ia în calcul prevederile alin. (5) art.148 din Codul muncii, potrivit cărora salariul plătit în plus salariatului de către angajator (inclusiv în cazul aplicării greșite a legislației în vigoare) nu poate fi urmărit, cu excepția cazurilor unei greșeli de calcul. Din sensul art.150 din Codul muncii la capitolul salarizare se atribuie și plățile de compensație. Sumele achitate greșit până în anul 2017 din cauza aplicării greșite a legislației nu pot fi revendicate, iar temei de a suspenda sau a anula integral plățile efectuate de către SA „Floare-Carpet” față de Parascovia Savin nu există.

Astfel, instanța de apel nu a efectuat calculul datoriei de la data când administrația a încetat achitarea indemnizației.

Luând în considerație că Parascovia Savin beneficiază de compensare a pagubei de la SA „Floare-Carpet”, cât și pensia de dizabilitate de la Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel trebuia să stabilească pentru fiecare an suma datoriei pentru compensare a pagubei.

Mai mult, la dosar lipsește informația care este mărimea pensiei stabilite Parascoviei Savin de către Casa Națională de Asigurări Sociale în perioada anilor 2017- 2019, fiind cunoscut cuantumul pensiei numai pentru anul 2020 în mărime de 1925,25 lei care i-a fost stabilită începând cu 01 aprilie 2020.

Fiindcă calculul indemnizației este o operațiune contabilă și necesită consultarea unui specialist în domeniu, instanța de recurs nu poate în procedura de recurs să consulte un asemenea specialist și respectiv să efectueze calculul indemnizației datorate, motiv pentru care cauza urmează să fie remisă la rejudecare.

Potrivit celor expuse, în temeiul art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide :

Se admite recursul declarat de către Parascovia Savin, reprezentat de avocatul Liliana Andriaș.

Se casează decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Parascovia Savin împotriva Societății pe Acțiuni „Floare-Carpet”, intervenient accesoriu Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la încasarea restanței la compensațiile bănești pentru recuperarea pagubei cauzate sănătății în legătură cu pierderea capacității de muncă și se remite cauza în Curtea de Apel Chișinău pentru rejudecare, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Maria Ghervas